MATURITNÍ ZKOUŠKA Z ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY – PROFILOVÁ ČÁST 2025/2026, KRITÉRIA HODNOCENÍ

Maturitní zkouška z českého jazyka a literatury v profilové části má ústní a písemnou zkoušku.

Ověřuje dovednosti směřující k základní analýze různých druhů textů.

ÚSTNÍ ZKOUŠKA - ověřuje dovednosti směřující k základní analýze různých druhů textů.

Ústní zkouška **probíhá formou řízeného rozhovoru**. Předmětem ústní části zkoušky jsou praktické komunikační dovednosti a přiměřená analýza a interpretace uměleckého i neuměleckého textu, a to s využitím vědomostí a dovedností získaných v průběhu vzdělávání.

Příprava na zkoušku trvá 15 minut, samotná zkouška trvá také 15 minut.

Žák odevzdává řediteli školy **seznam 20 literárních děl** sestavený na základě kritérií pro výběr maturitních zadání k ústní zkoušce v termínu stanoveném prováděcí vyhláškou, to znamená do 31.března 2026 řediteli školy. Žákův seznam je zároveň seznamem jeho maturitních zadání, resp. seznamem pracovních listů, z nichž si žák před zkouškou losuje jeden. Pracovní list dostává žák až po vylosování zadání, ústní zkoušku koná s pracovním listem. V průběhu ústní zkoušky má žák k dispozici pracovní list a psací potřeby.

Seznam literárních děl, z něhož žák vybírá, lze najít na webových stránkách školy.

Pro žákův seznam literárních děl platí základní pravidla:

- minimálně dvěma literárními díly musí být v seznamu zastoupena próza, poezie, drama

Pracovní listy

Pracovní list obsahuje:

a) výňatek z uměleckého textu;
b) výňatek z neuměleckého textu;
c) strukturu zkoušky.

Struktura ústní zkoušky je tvořena třemi částmi:

1. literárněhistorický kontext literárního díla
2. analýza uměleckého textu;
3. analýza neuměleckého textu.

Za přípravu pracovních listů odpovídá škola.

- výňatek z uměleckého textu musí pocházet z literárního díla, které je zadáním zkoušky;
- mezi výňatkem z uměleckého a neuměleckého textu nemusí být souvislost;

Žák, který koná maturitní zkoušku z českého jazyka a literatury, prokáže osvojení následujících vědomostí a dovedností:

- **charakterizuje literárněhistorický kontext literárního díla**
    - zařadí literární dílo do kontextu autorovy tvorby, do literárního / obecně kulturního kontextu;
- **analyzuje umělecký text**
    - využije vědomosti získané přečtením celého díla, z něhož pochází výňatek;
    - nalezne v textu motiv, téma;
    - charakterizuje vypravěče / lyrický subjekt, postavy;
    - rozezná a charakterizuje pásmo vypravěče a pásmo postav
    - orientuje se v časoprostoru díla i konkrétního výňatku;

    - charakterizuje kompoziční výstavbu díla;
    - analyzuje jazykové prostředky a jejich funkci v textu;
    - nalezne v textu tropy a figury (alegorie, aliterace, anafora, apostrofa, dysfemismus, elipsa, epifora, epizeuxis, eufemismus, gradace, hyperbola, inverze, metafora, metonymie, oxymóron, personifikace, přirovnání, řečnická otázka, symbol, synekdocha);
    - určí typ rýmového schématu a jeho pojmenování (sdružený, střídavý, obkročný, přerývaný); rozliší volný verš
    - rozezná na základě textu charakteristické rysy literárních druhů a žánrů;
    - popíše svou čtenářskou zkušenost, vyjádří a odůvodní svůj názor na dílo
- **analyzuje neumělecký text**
    - přiřadí text k funkčnímu stylu, slohovému útvaru, určí slohový postup (slohové postupy);
    - postihne hlavní myšlenku textu;
    - analyzuje jazykové prostředky a jejich funkci v textu;
    - charakterizuje kompoziční výstavbu výňatku;
    - charakterizuje komunikační situaci vytvářenou textem (např. adresát, účel, funkce);
- **formuluje výpovědi v souladu s jazykovými normami a se zásadami jazykové kultury.**

Hodnocení

- výborný
    - Žák je schopen samostatně a kultivovaně analyzovat a interpretovat umělecký i neumělecký text s využitím vědomostí a dovedností získaných v průběhu vzdělávání.
- chvalitebný
    - Žák je schopen bez podstatných nedostatků kultivovaně analyzovat a interpretovat umělecký i neumělecký text. Vědomosti mohou vykazovat menší nedostatky ve správnosti.
- dobrý
    - Žákova schopnost kultivovaně analyzovat a interpretovat umělecký i neumělecký text vykazuje nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. Podstatnější nepřesnosti a chyby dovede za pomoci učitele korigovat.
- dostatečný
    - Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení si požadovaných poznatků závažné mezery. Jeho ústní projev má vážné nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. Závažné nedostatky a chyby dovede žák s pomocí učitele opravit.
- nedostatečný
    - Žák si požadované poznatky neosvojil uceleně, přesně a úplně, má v nich závažné a značné mezery. V uplatňování vědomostí a dovedností se vyskytují velmi závažné chyby. V ústním projevu má vážné nedostatky. Závažné nedostatky a chyby nedovede opravit ani s pomocí učitele.

PÍSEMNÁ PRÁCE - ověřuje, zda žák dokáže napsat souvislý, myšlenkově ucelený a strukturovaný text, zda se v něm dokáže vyjadřovat v souladu s jazykovými normami a zda umí funkčně nakládat s jazykovými prostředky. Důležité je také to, jak se žák dokáže orientovat v komunikační situaci nastolené v zadání písemné práce.

Na **vypracování práce je vymezeno 110 minut**. **Minimální rozsah písemné práce je 250 slov**. Práce bude vyhotovena na PC. Žáci si budou vybírat ze 6 témat. Pro každý obor budou připravena jiná témata. Žáci **nebudou mít k dispozici pravidla českého pravopisu.**

U žáků s CMJ bude čas navýšen o 40%, tedy to bude 154 minut a budou smět použít překladový slovník.
Zadání písemné práce je tvořeno názvem zadání, případně výchozím textem nebo výchozími texty různého charakteru a způsobem zpracování zadání, tzn. vymezením slohového útvaru nebo požadované komunikační situace. Žáci si vybírají jeden z šesti stanovených slohových útvarů. Může se jednat o následující slohové útvary: vypravování, popis, charakteristika, líčení, zpráva, článek, reportáž, úřední dopis.

Hodnocení

Text písemné práce se hodnotí ve třech oblastech: vytvoření textu podle zadaných kritérií, funkční použití jazykových prostředků a syntaktická a kompoziční výstavba textu.

- výborný
    - Žák napíše text, který zcela odpovídá tématu, zadanému slohovému útvaru a komunikační situaci. Pravopisné a tvaroslovné chyby se téměř nevyskytují, slovní zásoba je bohatá. Výstavba větných celků je promyšlená a syntaktické prostředky jsou funkční. Kompozice je precizní a text je logicky uspořádán. Žák přesně dodrží zadaný rozsah práce.
- chvalitebný
    - Žák napíše text, který odpovídá tématu, zadanému slohovému útvaru a komunikační situaci. Pravopisné a tvaroslovné chyby se vyskytující ojediněle, slovní zásoba je spíše bohatá. Výstavba větných celků je promyšlená a syntaktické prostředky jsou téměř vždy funkční. Kompozice je vyvážená a text je logicky uspořádán. Žák dodrží zadaný rozsah práce.
- dobrý
    - Žák napíše text, který v zásadě odpovídá tématu, zadanému slohovému útvaru a komunikační situaci. Pravopisné a tvaroslovné chyby se vyskytují místy, slovní zásoba je postačující. Výstavba větných celků obsahuje občasné syntaktické chyby. Kompozice a logické uspořádání textu mají malé nedostatky. Žák se minimálně odchýlí od zadaného rozsahu práce.
- dostatečný
    - Žák napíše text, který téma dodrží jen částečně, vykazuje nedostatky vůči zadanému slohovému útvaru a komunikační situaci. Pravopisné a tvaroslovné chyby se vyskytují ve větší míře, slovní zásoba je jednoduchá. Výstavba větných celků je jednoduchá, obsahuje odchylky od větné stavby. Kompozice je nepřehledná a logické uspořádání textu a členění textu obsahuje nedostatky. Žák se odchýlí od zadaného rozsahu práce.
- nedostatečný
    - Žák napíše text, který se nevztahuje k tématu, nevykazuje charakteristiky zadaného slohového útvaru a komunikační situace. Pravopisné a tvaroslovné chyby se vyskytují ve vysoké míře, slovní zásoba je chudá, až primitivní. Výstavba větných celků je nemotivovaně jednoduchá nebo zcela přetížená. Text je nesoudržný a chaotický, členění textu je nelogické. Žák nedodrží zadaný rozsah práce.

Dne 28. 8. 2025

Vypracovala: Mgr. Jitka Jurzykowská

Schválila: Ing. Janka Nogová – předsedkyně předmětové komise jazyků

Schválila: Ing. Olga Nádvorníková – ředitelka školy